

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ PENTRU CLASA A IX-A

**PENTRU CICLUL INFERIOR AL LICEULUI
ȘI
PENTRU ȘCOLILE DE ARTE ȘI MESERII**

RELIGIE
(cultul reformat)

Aprobat prin ordin al ministrului
Nr. 3458 / 09.03.2004

NOTA DE FUNDAMENTARE

privind elaborarea programelor școlare pentru clasele a IX-a și a X-a

Programele școlare pentru clasele a IX-a și a X-a, documente reglatoare componente ale curriculumului național au fost elaborate în conformitate cu:

- asumarea de către România a *Planului detaliat de lucru asupra obiectivelor sistemelor educaționale și de formare profesională din Europa*, ratificat de Consiliul European de la Barcelona, în 2002, și a *Declarației miniștrilor europeni ai educației și formării profesionale și a Comisiei Europene cu privire la consolidarea cooperării europene în formarea profesională – „Declarația de la Copenhaga”*, convenită la Copenhaga în 2002;
- obiectivele actuale ale reformei învățământului din România vizând finalitățile, curriculumul și structura învățământului obligatoriu stabilite în conformitate cu prevederile Legii învățământului nr. 84/1995, republicată, cu modificările și completările ulterioare și ale Legii nr. 268/2003 pentru modificarea Legii învățământului nr. 84/1995;
- nevoia de adaptare a curriculumului național la schimbările din structura învățământului preuniversitar: apartenența claselor a IX-a și a X-a deopotrivă la învățământul obligatoriu și la cel liceal;
- valorificarea experienței pozitive privind proiectarea curriculumului pentru învățământul liceal pornind de la competențe ca achiziții finale al învățării, prin care se asigură accentuarea dimensiunii acționale în formarea elevilor.
- rolul și statutul disciplinelor școlare, stabilite în planurile cadru de învățământ aprobate prin ordinul ministrului educației, cercetării și tineretului nr. 5723/23.12.2003.

Structurarea noilor planuri cadru de învățământ pentru clasele a IX-a și a X-a pe componentele **trunchi comun** și **curriculum diferențiat** determină organizarea, la nivelul programei școlare, a ofertei educaționale centrale în competențe și conținuturi ale învățării prezentate distinct, pentru fiecare dintre aceste componente.

În aceste condiții, noile programe școlare pentru clasele a IX-a – a X-a au următoarea structură:

- **Notă de fundamentare**, elaborată în scopul prezentării relației dintre programele școlare pentru clasele a IX-a și a X-a și documentele de politică educațională și curriculară pe care acestea se fundamentează;
- **Notă de prezentare**, în care se detaliază rolul disciplinei de învățământ și statutul specific al acesteia în cadrul curriculumului național, precum și contribuția disciplinei de învățământ la cele opt domenii de competențe cheie stabilite la nivel european;
- **Competențe generale**, cu un nivel accentuat de complexitate, definite pe o disciplină de învățământ sau, după caz, pe o categorie de discipline de învățământ, pentru a evidenția achizițiile finale de învățare ale elevilor la sfârșitul învățământului obligatoriu și/ sau pentru a orienta pregătirea de specialitate a acestora;
- **Valori și atitudini**, finalități de natură axiologică, urmărite prin studiul disciplinei, definite pentru învățământul liceal;
- **Competențe specifice – conținuturi**, nucleul funcțional al programei școlare, definit pentru fiecare an de studiu;
- **Sugestii metodologice**, elaborate pentru a orienta proiectarea demersului didactic adecvat competențelor, valorilor și atitudinilor prevăzute în programele școlare.

NOTA DE PREZENTARE

Obiectivul general al disciplinei **Religie – cultul reformat** constă în formarea personalității în concordanță cu valorile creștine, prin integrarea cunoștințelor religioase în structurarea de atitudini moral-creștine și prin aplicarea învățaturii de credință în viața proprie și a comunității.

Prin cunoștințele, atitudinile și valorile promovate, disciplina **Religie** contribuie la formarea competențelor cheie stabilite la nivelul Comisiei Europene, cu precădere la formarea celor care vizează domeniile: a învăța să înveți, competențe interpersonale, interculturale, sociale și civice și „sensibilitate la cultură”. Contribuția **Religiei** la aceste domenii este prezentată detaliat astfel:

- **a învăța să înveți**
 - abilități: manifestarea autonomiei, a perseverenței și a disciplinei în procesul de învățare, reflecția critică asupra diferitelor aspecte ale învățării, din perspectiva propriei identități religioase și a atitudinii ecumenice;
 - atitudini: aprecierea pozitivă a învățării și a importanței acesteia pentru dezvoltarea proprie; adaptabilitate și flexibilitate în raportarea la cele învățate; automotivație și inițiativă în procesul de învățare; dorință de dezvoltare și perfecționare permanentă;
- **competențe interpersonale, interculturale, sociale și civice**
 - cunoștințe: informații despre propria credință și despre alte credințe și convingeri; cunoștințe referitoare la principalele evenimente din istoria Bisericii; noțiuni referitoare la atitudini și comportamente creștine în relația cu aproapele și în raportarea la comunitate; modele biblice de comportament și de viață;
 - abilități: asumarea și susținerea propriei identități religioase; integrarea în comunități variate din punct de vedere al convingerilor; respectarea opiniilor și a comportamentelor semenilor; eliminarea din comportament a oricărei forme de violență pe criterii religioase; medierea situațiilor conflictuale care pot apărea la nivelul comunității;
 - atitudini: înțelegerea diferențelor dintre valorile specifice diferitelor religii; respectul față de cei de alte credințe și convingeri; responsabilitate în raport cu propriul comportament; acceptarea diversității și susținerea coeziunii la nivelul comunității; implicarea în viața comunității;
- **„sensibilitate la cultură”**
 - cunoștințe: contribuția religiei la cultura și civilizația universală (istorie, limbă, literatură, artă, civilizație etc.);
 - abilități: analizarea, compararea și dezbateră vizând rolul religiei în cultura universală;
 - atitudini: asumarea propriei identități religioase și manifestarea respectului pentru alte credințe; manifestarea unor atitudini pozitive față de formele de expresie culturală.

Disciplina **Religie** face parte din aria curriculară ”Om și societate” și i se alocă 1 oră pe săptămână în trunchiul comun pentru toate filierele și profilurile învățământului liceal și pentru școlile de arte și meserii.

Programa școlară de **Religie** este structurată pe următoarele componente:

- competențe generale – comune pentru programele școlare de **Religie** ale tuturor cultelor;
- valori și atitudini – comune pentru programele școlare de **Religie** ale tuturor cultelor;
- competențe specifice asociate cu conținuturi;
- conținuturi ale învățării;
- sugestii metodologice.

COMPETENȚE GENERALE

1. Definirea specificului propriei credințe, în raport cu alte credințe și convingeri
2. Utilizarea adecvată a conceptelor specifice religiei, în diferite contexte de comunicare
3. Integrarea valorilor și a cunoștințelor religioase în structura propriilor atitudini și comportamente
4. Aplicarea învățaturii de credință în viața personală și a comunității
5. Corelarea cunoștințelor religioase cu cele dobândite la alte discipline de învățământ

VALORI ȘI ATITUDINI

- conștientizarea rolului învățăturilor Bisericii în viața personală și a comunității
- dezvoltarea respectului față de cele sfinte
- asumarea propriei identități religioase
- responsabilitate în exercitarea drepturilor și obligațiilor ce decurg din apartenența la diferite identități (confesiune, națiune, comunitate, profesie, cultură etc.)
- respect și înțelegere față de semenii de alte credințe și convingeri
- grija față de apropoale
- interesul pentru aprofundarea cunoștințelor religioase în vederea permanentei deveniri spirituale

CLASA A IX-A
COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

1. Definirea specificului propriei credințe, în raport cu alte credințe și convingeri

Competențe specifice	Conținuturi
1.1. Argumentarea învățaturii de credință reformată referitoare la temele teologice fundamentale	- Dumnezeu Tată - Dumnezeu Fiul - Sfântul Duh
1.2. Evidențierea semnificației Revelației lui Dumnezeu	- Revelația lui Dumnezeu
1.3. Descrierea elementelor definiției ale Bisericii și ale Sfințelor Taine și slujbe	- Biserica, Sfințele Taine și slujba religioasă

2. Utilizarea adecvată a conceptelor specifice religiei, în diferite contexte de comunicare

Competențe specifice	Conținuturi
2.1. Utilizarea adecvată a termenilor specifici religiei în argumentarea învățaturii de credință	Elemente de teologie reformată - Sfânta Scriptură este unica sursă a revelației dumnezeiești.
2.2. Analizarea semnificațiilor actuale ale unor termeni specifici religiei, în diferite contexte de comunicare (limbaj specializat, limbaj colocvial etc.)	- Hristos este singurul intermediar între Dumnezeu și om. - Mântuirea este un dar care izvorește din harul lui Dumnezeu. - Viața veșnică poate fi câștigată de om prin acceptarea lui Hristos și a mântuirii Sale, prin credință.

3. Integrarea valorilor și a cunoștințelor religioase în structura propriilor atitudini și comportamente

Competențe specifice	Conținuturi
3.1. Identificarea unor modele de comportament creștin în exemplele biblice (Isus Hristos)	- Dumnezeu Fiul
3.2. Utilizarea elementelor definiției ale credinței pentru definirea profilului creștinului	- Revelație și credință - Evlavie reformată
3.3. Analiza raportului dintre har și libertatea omului	- Omul – creație a lui Dumnezeu - Alegerea prin har și libertatea omului

4. Aplicarea învățaturii de credință în viața personală și a comunității

Competențe specifice	Conținuturi
4.1. Identificarea modalităților de participare în slujba aproapelui	Evlavie reformată - Studierea Sfântei Scripturi
4.2. Autoevaluarea comportamentului propriu prin raportare la definirea evlaviei reformate	- Rugăciunea - Viața comunitară - Conduita reformată creștină
4.3. Argumentarea necesității participării la viața comunității	- Biserica (comunitate religioasă, rolul bisericii, ecumenia) - Sfințele Taine și slujba religioasă

5. Corelarea cunoștințelor religioase cu cele dobândite la alte discipline de învățământ

Competențe specifice	Conținuturi
5.1. Realizarea de conexiuni între teorii biblice și teorii științifice asupra diferitelor aspecte	- Despre creație

UNITĂȚI DE CONȚINUT

I. Revelație și credință

Termeni și concepte specifice

- Sfânta Scriptură, revelația, Cuvântul Lui, Cuvântul revelat (întrupat), predica
- credințe, credința creștină, cunoaștere certă, încrederea inimii, smerenie, mărturisirea credinței
- taina Sfintei Treimi, „Duceți-vă și faceți ucenici din toate neamurile, botezându-i în Numele Tatălui și al Fiului și al Sântului Duh” (Matei, 28,19); (Ioan 5,7)
- predestinație, har, libertate, liberul arbitru, pocăință, omul nou

Conținuturi

- o Revelația lui Dumnezeu
- o Credința creștină
- o Sfânta Treime
- o Alegerea prin har și libertatea omului

II. Dumnezeu Tată

Termeni și concepte specifice

- Dumnezeu, Domnul universului, „Tatăl este Dumnezeu asupra noastră”
- creația, teorii despre geneză, conceptul biblic despre facerea lumii, compatibilitatea credinței cu știința
- providența, semnele providenței, „Providența lui Dumnezeu este în opoziție cu norocul și cu întâmplătorul.”, J. Calvin
- om, creatura lui Dumnezeu, relația omului cu Creatorul
- concepția biblică despre lume, lumea vizibilă și cea invizibilă, îngeri, Satana, ispita

Conținuturi

- o Persoana lui Dumnezeu
- o Creatorul lumii
- o Providența lui Dumnezeu
- o Cine este omul?
- o Lumea invizibilă

III. Dumnezeu Fi

Termeni și concepte specifice

- Fiul veșnic al Lui Dumnezeu, sămânța adevărată a Lui David, „Fiul este Dumnezeu cu noi”, om adevărat și Dumnezeu adevărat
- Isus, Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Domn, Fiul omului, Messia
- patimă, „aceeași fire omenească care a săvârșit păcatul trebuie să plătească pentru păcat” (CH 16), roadele patimilor și ale morții lui Isus
- moartea, învierea, ”El a învins moartea prin învierea Sa”(CH 45), “învierea lui Hristos este zălogul cert al învierii noastre glorioase” (CH 45)
- înălțarea, rai, împărățirea cerurilor, ”S-a înălțat la cer, și a șezut la dreapta lui Dumnezeu” (Evrei 10:12)
- „Va veni în același fel cum L-ați văzut mergând la cer”(Fapte 1:11), ”semnele venirii Sale”, învierea morților, viața veșnică, noua facere

Conținuturi

- o Persoana lui Isus Hristos
- o Denumirile lui Isus Hristos
- o Cauza și scopul suferinței lui Isus Hristos
- o Învierea lui Isus Hristos
- o Înălțarea lui Isus Hristos
- o Întoarcerea lui Isus Hristos

IV. Sfântul Duh

Termeni și concepte specifice

- Sfântul Duh este Dumnezeu din veci, Sfântul Duh este Dumnezeu în noi, ”Dacă nu are cineva Duhul lui Hristos, nu este a Lui.” (Romani 8, 9)
- recunoașterea păcatului, căința, „Nimeni nu vine la Tatăl decât prin Mine”, ”Trebuie să vă naște-ți din nou” (Ioan 3,7)
- „Dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, facerea de bine, credincioșia, blândețea, înfrânarea poftelor” (Gal 5, 22-23), „Rămâneți în Mine, și Eu voi rămâne în voi” (Ioan: 15, 4)
- „Sunt felurite daruri, dar este același Duh” (1 Cor: 2,4), daruri duhovnicești: apostolia, proorocie, vorbirea în limbi, învățarea, credința, iubirea, pastorația, diaconia, vindecarea, evanghelizarea, înțelepciunea, știința, ocrotirea, îndurarea, milostenia, dărnicia, cârmuitul

Conținuturi

- Persoana Sfântului Duh
- Drumul către mântuire
- Roadele Sfântului Duh
- Roade duhovnicești

V. Biserica, Sfintele Taine și slujba religioasă

Termeni și concepte specifice

- Biserică, biserica organism și organizație, cult, comunitate bisericească, rolul bisericii, ecumenia
- taina botezului, forma botezului, botezul copiilor
- cina cea de taină
- slujba bisericească, liturghia, slujba vieții a enoriașului reformat
- evlavia, studierea zilnică a Bibliei, rugăciunea, comunitatea, viața în slujba aproapelui

Conținuturi

- Biserica
- Botezul
- Cina cea de taină
- Slujba bisericească reformată
- Evlavia reformată

VI. Lecții de sinteză

- Revelația lui Dumnezeu
- Sfânta Treime
- Biserica - trupul lui Hristos
- Sola Scriptura, Sola gratia, solaus Christos, Soli Deo Gloria

SUGESTII METODOLOGICE

Conținuturile propuse în programa școlară de *Religie – cultul reformat* pentru clasa a IX-a sunt structurate pe următoarele domenii tematice: revelație și credință; Dumnezeu Tată; Dumnezeu Fiu; Sfântul Duh; Biserica, Sfintele Taine și slujă religioasă. Aceste domenii permit aprofundarea cunoștințelor asimilate în anii anteriori prin prelucrări concentrice și prin introducerea unor elemente tematice noi.

Temele au fost selectate din perspectiva următoarelor principii:

- accentuarea caracterului pragmatic, prin centrarea pe dezvoltarea de atitudini și de comportamente;
- referirea la aspecte actuale din viața personală și din viața comunității;
- corelarea cunoștințelor cu cele dobândite la alte discipline de învățământ, mai ales la nivelul ariei curriculare "Om și societate" (Istorie, Geografie, Logică).

Prezentul curriculum este conceput într-o manieră flexibilă, care permite profesorului libertatea de opțiune în maniera de abordare a unei lecții. Construirea demersului didactic trebuie realizată în concordanță cu competențele specifice și trebuie să respecte structura internă a temelor, precum și particularitățile clasei și ale elevilor.

Se recomandă utilizarea unor activități de învățare precum:

- dialogul, dezbateră pe teme diferite;
- studiul de caz cu rol de exemplificare a elementelor de morală creștină;
- problematizarea unor aspecte (referitoare la creație, la relația har-libertate etc.);
- implicarea în rezolvarea unor probleme concrete din viața comunității;
- argumentarea biblică;
- utilizarea calculatorului și a altor mijloace audio-vizuale pentru ilustrarea unor teme, pentru căutarea de informații sau pentru documentarea pe o temă dată.

În cadrul orei de Religie, evaluarea trebuie să aibă caracter formativ, cu scopul motivării elevului pentru aplicarea în practică a învățăturilor de credință. Deoarece formele clasice de evaluare au, pentru educația religioasă, limite mai accentuate decât în cazul altor discipline de studiu, se recomandă utilizarea unor modalități complementare de evaluare: proiectul, portofoliul, autoevaluarea, observarea sistematică a comportamentului elevilor în spațiul școlii și în afara acestuia.